

DOSSIER DE RECUPERACIÓ

LLENGUA CATALANA I LITERATURA

4t d'ESO

NOM I COGNOMS:

CURS:

DATA DE LLIURAMENT:

Cal fer tots els exercicis del dossier (en aquests fulls i si cal, en fulls en blanc) i entregar-ho tot el dia de la prova escrita.

DEPARTAMENT DE LENGÜES

IE LLORET DE MAR

1. Digues la categoria lèxica d'aquestes paraules.

- així: _____
- tres: _____
- tanmateix: _____
- me: _____
- destre: _____
- al: _____

2. Encercla el nucli d'aquests sintagmes i digues de quin sintagma es tracta.

- pujarem dalt de la muntanya: _____
- amb presses: _____
- molt aviat: _____
- perfectament audible: _____

3. Subratlla les proposicions que formen cada oració composta.

- Quan la Maria va arribar ja s'havien acabat els entrepans.
- Es va tacar el vestit de seda que s'havia de posar pel casament.
- Aquell taller on reparen petits electrodomèstics tancarà aviat.
- Si l'haguessis escoltat hi hauries sortit guanyant.

4. Digues quina funció fan els sintagmes subratllats.

- La Lluïsa és encantadora.
- Vaig veure l'àvia amoïnada.
- Va rebre el premi amb emoció.
- Cada dia llegeix el diari.
- Ha enviat un correu a l'Anna.
- No m'acostumo a la vida rural.

5. Escriu l'article o la contracció segons convingui.

- Vam fer una visita _____ tiets _____ seu nou pis.
- Vaig veure _____ Carles.
- Amb tot això _____ Sergi no estarà gens content.

- Va explicar _____ seus amics que se n'aniria a viure a Girona.

- _____ va sorprendre a tots.

6. Completa amb les formes del present d'indicatiu:

	pres. ind.	pres. ind.	pres. subj.
pujar			
viatjar			
envejar			
jutjar			

7. Escriu la paraula que correspon a cada definició.

- Religió de la Companyia de Jesús: _____
- Medicament que es fa entrar dins del cos a través d'una agulla que es clava: _____
- Persona a qui li agrada donar i compartir amb els altres les coses que té: _____
- Persona que munta a cavall: _____

8. Digues quin procediment s'ha utilitzat per definir aquestes paraules.

- Trist: mancat d'alegria, que no sent goig per res. _____
- Òliba: ocell de presa nocturn, de cap rodó, ulls grossos i dirigits endavant i voltats de plomes radiades, de plomatge suau, groguenc pintat de blanc, gris i negre, i el pit totalment blanc. _____
- Oficial: que té l'aprovació o patrocini de l'estat o l'autoritat constituïda. _____
- Cofat: cofoi. _____

9. Des de quins punts de vista es poden estudiar els textos literaris?

10. En el quadern, ordena de més antiga a més moderna les següents etapes de la història de la literatura catalana.

Guerra, exili i postguerra – Modernisme
 Literatura moderna – Avantguardes
 Noucentisme – Renaixença
 Literatura medieval – Literatura actual
 Renovació literària

1. Subratlla els verbs d'aquestes oracions i digues si estan en veu activa (A) o en veu passiva (P).

- La indústria farmacèutica retirarà aquest medicament del mercat. _____
- La batalla va ser molt dura. _____
- L'Elvira ha estat guardonada amb un premi molt important. _____
- La seva primera novel·la va ser publicada el 1966. _____
- Els joves són atesos per una assistent social. _____

2. Analitza la categoria lèxica de les paraules que formen aquesta oració.

A causa de les pluges, la competició de diumenge s'ajorna fins a nou avís.

3. Escriu un exemple de cada :

- temps compost: _____
- locució adverbial: _____
- contracció: _____
- SP: _____
- SA: _____
- perífrasi: _____

4. Classifica els verbs a la columna corresponent.

semblar, quedar, ésser, haver-hi, nevar, comprar, transmetre, mullar, ploure, estar, rentar, llampegar, entrenar-se

Impersonals	Atributius	Predicatius

5. Escriu una paraula acabada amb -g, -ig o -tx que correspongui a cada definició.

- Estança destinada a l'estudi on hi sol haver prestatgeries, ordinador, etc.: _____
- Acció d'anar posant els peus a terra algú en caminar: _____

- Composició poètica en llaor de la Verge o d'un sant: _____

- Capsa per desar-hi un objecte: _____

6. Escriu dues o tres paraules de la mateixa família.

- embogir: _____
- batejar: _____
- escabetxar: _____
- mitjana: _____

7. Quina forma s'ha utilitzat per passar del sentit propi al sentit figurat en aquesta expressió? Expli-ca què significa.

L'Arnau és un tros de pa.

8. En el quadern, substitueix la paraula que té un ús metonímic per un mot o expressió que signifiqui el mateix.

- És el trompeta del nou grup de jazz.
- Ens van preparar un plat típic del seu país.
- El teatre en ple va aplaudir entusiasmada.
- Els van regalar unes porcellanes finíssimes.
- Han robat un Picasso del Museu d'Art Contemporani.

9. Quina intenció tenien les cròniques medievals?

10. Quins trets propis de l'Humanisme italià presenta l'obra de Bernat Metge?

1. Subratlla els complements verbals i digues de quin tipus són.

- La seva veu m'arribava distorsionada.

- Sempre havia estat molt apreciat al poble.

- Cada any s'oblida del meu aniversari.

- L'avi donava conversa als turistes.

2. Substitueix l'atribut d'aquestes oracions per un pronom feble.

- Aquesta no és la peça que havies d'assajar.

- Aquell paper sembla un document important.

- El senyor Ernest està molt afectat.

- No serà pas el llibre que buscaves?

3. Digues si el complement subratllat és un complement predicatiu (CP), un complement circumstantial (CC) o un complement del nom (CN).

- Les noies reien esbojarrades. _____

- La Marta s'entretenia tota sola. _____

- Escolto música amb els auriculars posats. _____

- Llegia un llibre sense il·lustracions. _____

- Observava detingudament aquell estrany objecte. _____

4. Completa aquestes oracions amb un CC que estigui format pel sintagma que s'indica.

- L'Anna caminava... (SAdv) _____

- Fa la feina... (SP) _____

- El paquet t'arribarà... (SN) _____

5. Digues quin sentit tenen *pel* i *pels* en aquestes oracions.

- Farem un tomb pel passeig marítim.

- No puc treballar pel soroll que hi ha.

- Ho entendràs pel mètode més senzill.

- Fa els anys pel gener.

6. Omple els espais buits amb *b* o *v*.

• em__olicar	• __rutícia	• tram__ia
• lla__i	• fa__a	• arri__ar
• ca__all	• automò__il	• terri__le
• ad__ocat	• cor__a	• tre__allar

7. Classifica aquestes parelles de sinònims segons que siguin parcials o totals.

- àdhuc - fins i tot _____

- crit - xiscle _____

- aleshores - llavors _____

- ruc - ase _____

- posar - entaforar _____

- be - corder _____

- clenxa - ratlla _____

- agafar - collir _____

8. Explica en què consisteix l'antonímia i posa'n algun exemple.

9. En el quadern, explica com entén l'amor Ausiàs March?

10. Quines diferències hi ha entre la novel·la de cavalleries i la novel·la cavalleresca?

1. Completa.

Les proposicions d'una oració composta s'enllacen mitjançant un _____ o bé un _____. Les proposicions poden enllaçar-se al mateix _____ o per _____. Hi ha tres tipus d'oracions compostes: _____, _____ o _____.

2. Encercla l'enllaç que relaciona les proposicions d'aquestes oracions compostes i digues si estan encaixades al mateix nivell o per inclusió.

- No en sabien res; se'ls veia a la cara.

- Els exercicis que hem de fer per demà són molt difícils. _____
- Tothom ho sabia, però ningú no diria res.

- Va amb màniga curta encara que faci fred.

3. Separa les proposicions que formen cada oració.

- La gavardina que duia li donava un aspecte misteriós.
- Estudia solfeig i aprèn flauta travessera.
- Li va caure el mòbil quan va baixar del cotxe.
- Els que arriben primer trien lloc.
- El jugador que va rebre l'entrada estarà tres mesos de baixa.

4. En el quadern, transforma cada parella d'oracions simples en una oració composta.

- Ahir el Sergi es trobava malament. Ahir el Sergi es va quedar a casa.
- Anem a veure la nena de la Carme. La nena de la Carme va néixer dissabte.
- L'Anna no tenia massa gana. L'Anna s'ho va menjar tot.
- El gerro es va trencar. Els avis van portar el gerro de Murano.

5. Tria la forma correcta.

- No estarà feta la reparació _____ mes que ve. (fins el / fins al)

- Torna-ho a llegir _____ principi. (des del / des de l')
- No es veuen _____ fa anys. (desde / des de)
- Va brut de fang: _____ cabells en van plens. (fins els / fins als)

6. En el quadern, escriu i exemplifica les normes d'ortografia de la essa sonora.**7. Escriu un hiperònim per a cada hipònim:**

- papallona: _____
- armari: _____
- lampista: _____
- piragüisme: _____
- roure: _____
- martell: _____

8. Escriu tres hipònims per a cada hiperònim:

- instrument de mesura: _____

- cos celeste: _____
- cereal: _____
- teixit: _____
- edifici: _____

9. En el quadern, desenvolupa quins són els corrents literaris que trobem a l'època moderna i situa'ls en el segle corresponent.**10. Llegeix aquest fragment del poema *A la vora de la mar* i justifica, en el quadern, la seva pertinença a la literatura popular.**

A la vora de la mar n'hi ha una donzella
que en broda un mocador, la flor més bella;
quan n'és a mig brodat li falta seda.
En veu venir un mariner que el mar navega:
«Mariner bon mariner si en porteu seda?»
«De quin color la voleu, blanca o vermella?»
«Vermelleta la vull jo que és millor seda:
vermelleta la vull jo que és per la reina.»
«Pugeu a dalt de la nau, triareu d'ella.»
Com dalt de la nau va ser la nau féu vela.

1. Digues si les següents afirmacions són certes o falses i, en aquest cas, esmena-les.

- Les proposicions juxtaposades s'enllacen mitjançant connectors.
- Les proposicions coordinades s'encaixen al mateix nivell sintàctic.
- La coordinació copulativa expressa suma de significats.
- La coordinació adversativa expressa alternativa entre els significats.
- La coordinació disjuntiva expressa contraposició entre els significats.

2. Digues si les oracions següents són compostes per juxtaposició o per coordinació.

- L'Alba ha nascut i la família està molt contenta.
- Mira cap a la càmera, somriu.
- Deixa la persiana avall; el ressol em molesta.
- Vam anar a buscar l'obsequi però ja s'havien exhaurit.
- No tenien taula encarregada, tanmateix els van fer un lloc.
- Et desitgem sort, vigila molt.

3. En el quadern, escriu oracions juxtaposades utilitzant els diferents signes de puntuació.

4. Digues quin tipus de coordinació indiquen els connectors següents: copulativa, disjuntiva o adversativa.

- o bé: _____
- sigui... sigui: _____
- tanmateix: _____
- i: _____
- però: _____
- ni: _____
- sinó que: _____
- o: _____
- ara... ara: _____
- sinó: _____

5. En el quadern, escriu una oració amb *si no* i una altra amb *sinó*.

6. Completa amb s, ss, c o ç.

• balan__a	• carro__a
• __endrer	• conscièn__ia
• en__opit	• raba__ut
• cap__igrany	• endre__ar
• pen__arós	• __olitari
• estan__es	• pe__igolles

7. Què són els mots patrimonials o hereditaris del català? Posa'n un exemple.

8. Què significa que una cosa és «el sùmmum»? Escriu una oració amb aquesta expressió llatina.

9. Quines són les característiques que defineixen la novel·la realista?

10. Digues quin gènere van conrear principalment els següents autors.

- Jacint Verdaguer: _____
- Narcís Oller: _____
- Serafí Pitarra: _____
- Emili Vilanova: _____
- Joaquim Rubió i Ors: _____
- Àngel Guimerà: _____
- Martí Genís i Aguilar: _____
- Víctor Balaguer: _____

1. Classifica aquestes oracions compostes en juxtaposades, coordinades i subordinades.

- Vine i t'ho passaràs d'allò més bé.

- Em sembla que l'he confós. _____
- Els uns llegeixen el diari, els altres escolten música. _____
- No m'explico quan deu haver passat.

- Hem anat a demanar informació a la biblioteca: estan fent el crèdit de síntesi.

- No et faré jo el treball, sinó que te n'ensenyaré. _____

2. Encercla el connector que introdueix cada proposició subordinada substantiva i separa-la de la principal.

- El qui no aprovi ara ja ho farà al juny.
- No sabia que escrivies tan bé.
- Ja m'imagino on s'ha amagat.
- Va demanar als seus pares si l'acompanyaven a l'estació.
- No sabrem mai del cert com va anar la reunió.
- I tu em preguntes què vull?

3. Digues si el *que* que introdueix les proposicions subordinades és conjunció o pronom relatiu.

- Començaran els que seuen a la dreta.

- No m'estranya que tothom li tingui por.

- Ens vam adonar que estava amoïnada.

- El que jo he vist duia una jaqueta negra.

4. En el quadern, transforma el sintagma subratllat en una proposició substantiva.

- Ens van comunicar la notícia.
- La decisió de l'alcalde no m'ha agradat gens.
- Explica-li la recepta de la paella.

5. Digues a qui complementa l'adverbi *tan* en aquestes oracions.

- Em fa riure molt; és tan divertit.
- Contestes tan ràpidament que no penses el que dius.
- Si vas tan a poc a poc no arribaràs mai.

6. Omple els espais buits amb *p, b, c, g, t o d*.

- su__ • àne__ • ami__
- destor__ • encàrre__ • amista__
- llam__ • demago__ • pre__
- institu__ • pare__ • ser__
- ma__ • àra__ • sòrdi__
- solitu__

7. Relaciona les dues columnes per formar refranys.

- Al cel cabretes • • és la mare de la ciència.
Qui dia passa • • tot ho perd.
La paciència • • que no vagi a l'era.
Qui no vulgui pols • • any empeny.
Qui molt abraça • • de la dona sigues parent.
De llevant • • i a la terra pastetes.
o de ponent

8. Explica el significat d'aquestes frases fetes.

- Anar amb peus de plom.

- Fer un gall.

- Treure el ventre de pena.

- Deixar de pedra.

9. Explica, en el quadern, quines dues tendències es desenvolupen dintre del Modernisme i digues en què consisteixen.

10. Respon en el teu quadern, quin és el tema que planteja Santiago Rusiñol a *L'auca del senyor Esteve*?

1. Forma un verb, un nom i un adverbi amb la mateixa arrel que l'adjectiu *solidari*.

2. Digues quines de les categories lèxiques poden formar sintagma i posa un exemple de cada.

3. Explica quina diferència hi ha entre una oració i una proposició. Posa'n exemples.

4. Fes l'anàlisi gramatical completa d'aquesta oració.

El cambrer va servir el cava ben fresc als convidats de l'ambaixador.

5. Digues si les faltes subratllades estan condicionades per la gramàtica o no ho estan.

- No m'he recordat d'avisar als de primer.

- La presió atmosfèrica està molt baixa.

- Té una lesió a la mèdul·la.

- No sé perquè em vol veure.

6. Escriu *g* o *j* i classifica els casos d'excepció.

• sub__ecció	• __erusalem
• __enerós	• en__egar
• __eroglífic	• ma__estàtic
• ob__ectiu	• __eneral
• pa__esia	• __estació
• __etzabel	• in__ecció
• octo__enari	• __enís

Contenen -jecc- o -ject-	Noms d'origen hebreu	Altres casos

7. Conjuga el present i l'imperfet d'indicatiu del verb *jeure*.

8. Detecta en aquesta entrada de diccionari les informacions següents: definició, categoria lèxica, formació del femení, frase feta.

eixerit -ida *adj.* Viu, despert; que sap manegar-se hàbilment. I **eixerit com un pèsol** Molt eixerit, espavilat.

9. Explica, en el quadern, què vol dir estudiar la literatura des del punt de vista de la perspectiva històrica.

10. Situa aquests autors en un període concret de la literatura catalana. Fes-ho en el teu quadern.

Cristòfor Despuig – Ausiàs March
Eugeni d'Ors – Pere Serafí – Santiago Rusiñol
Jesús Moncada – Jacint Verdaguer

1. En el quadern, transforma aquestes oracions a la veu passiva.

- El govern aprovarà els pressupostos la setmana vinent.
- La constructora va adquirir els terrenys a un preu molt baix.
- El jurat féu públic el veredicta davant d'una gran expectació.
- Els periodistes van malinterpretar les declaracions de l'entrenador.

2. Subratlla els verbs d'aquestes oracions i digues de quin tipus són.

- Aquesta nit ha plogut molt. _____
- Han organitzat una coral i el director està molt content amb ells. _____
- Ho sento però no hi havia més opcions. _____
- La nit era fosca i fora tronava. _____

3. Digues a quin tipus de sintagma equivalen els pronoms subratllats.

- La Maria no suporta la calor: li provoca marejos. _____
- Em sembla que he perdut la clau perquè no la trobo enlloc. _____
- Aquesta feina no és gaire interessant, l'anterior ho era més. _____
- No arriba mai tard; si hi arriba és que li ha passat alguna cosa. _____

4. Digues la categoria lèxica de la paraula *força* a cadascuna d'aquestes oracions.

- M'agrada força la pintura modernista. _____
- Algunes escultures de Llimona tenen una gran força expressiva. _____
- Avui hem vist força obres emblemàtiques del Modernisme. _____
- La guia ens força a descobrir aspectes que al·tament ens passarien desapercebuts. _____

5. Escriu una oració amb cadascuna d'aquestes paraules.

- maig: _____
- matx: _____

6. Amb quines grafies alternen *-ig* i *-tx*? Posa'n exemples.

7. Substitueix les expressions subratllades per una altra amb sentit figurat.

- Van anar al sopar molt mudats.

- Això són coses que no vénen al cas.

- Amb la venda de la casa han fet un mal negoci.

- Aquesta història és molt antiga.

8. Explica el significat d'aquestes frases fetes.

- Tenir la mà trencada.

- Ofegar-se en un got d'aigua.

- Enfilar-se per les parets.

- Cremar-se les celles.

- Llançar la casa per la finestra.

9. Torna a llegir el fragment del *Llibre de meravelles* de Ramon Llull que tens a la unitat i explica en el quadern en què consisteix el recurs de l'*eximpli*.

10. Informa't sobre la figura d'Anselm Turmeda i fes una breu ressenya de la seva vida i la seva obra en el teu quadern.

1. **Escriu una oració amb els verbs següents que duïguin un complement obligatori i un d'optatiu. Indica'ls.**

- llençar: _____
- mirar: _____
- entendre's: _____

2. **Identifica el CP i digues si atribueix una característica al subjecte o al CD.**

- Els nens van arribar de l'excursió molt cansats.

- La policia va trobar el local regirat.

3. **En el quadern, substitueix els CC d'aquestes oracions per un pronom i explica què has observat.**

- Han entrat al bar del Pep.
- Vénen del gimnàs.
- Passàvem per un camí poc esbrossat.

4. **Escriu en el teu quadern oracions que tinguin la següent estructura al predicat.**

- CD + CC
- Atribut + CC
- CI + CC
- CP + CC

5. **En el quadern, escriu una oració en què *pel* o *pels* tinguin sentit de:**

- mitjà
- temps
- lloc
- causa

6. **Escriu en el quadern dues paraules de la mateixa família, l'una amb *b* i l'altra amb *v*.**

- cervell
- moure
- corba
- núvol

7. **Encercla el sinònim adequat del mot subratllat en funció del context.**

- S'ha de deixar reposar la pasta dues hores. (diners / massa)
- La finestra del bany té el vidre glaçat. (gelat / esmerilat)
- És absolutament negat per a la física. (inepte / ofegat)

- Agafeu l'original per fer el treball. (model / atípic)

8. **Classifica aquestes parelles d'antònims segons la relació que mantenen: reciprocitat (R), complementarietat (C) o gradació (G)**

- comprar – vendre: _____
- blanc – negre: _____
- calent – fred: _____
- mascle – femella: _____
- ensenyar – aprendre: _____
- concret – abstracte: _____

9. **Explica, en el teu quadern, en què consisteix la renovació de la lírica que duu a terme Ausiàs March.**

10. **Llegeix aquest fragment del *Blandín de Cornualla* i explica si pertany a la novel·la de cavalleries o a la cavalleresca.**

Blandinet entrà a l'hort i sota l'ombra d'un bell pomer florit s'adormí. I mentre ell dormia profundament arribaren dues donzelles molt belles i l'una digué a l'altra:

–Un bell cavaller dorm allà, sota aquell pomer florit. Et prego que l'anem a despertar, perquè si ens podia rescatar d'aquell gegant que aquí ens té preses, nosaltres l'estimariem de bon grat.

Llavors elles se'n van anar vers Blandín i li van dir:

–Bell cavaller seguïu el vostre camí abans que vingui el gegant ja que de segur us mataria si us poguéu agafar, que n'ha mort molts d'altres que per fets d'armes ens volien rescatar.

Blandín, que les oí, se sentí ferit d'amor per la bellesa d'elles dues i els digué:

–Franques donzelles, voldreu estimar-me si jo us puc rescatar?

–Sí, verament; i farem la vostra voluntat –respongueren elles.

I mentre que així estaven parlant van veure venir el gran gegant, que va dir:

–Qui ets tu, desventurat, que has gosat entrar tan endins d'aquest hort?

Llavors ell li respongué:

–Jo em dic Blandinet. I he vingut per rescatar aquestes donzelles i me les vull emportar.

El gegant fou presa de la ira i aixecant una gran maça li digué ultratjantment que primer hauria de batallar amb ell. Blandín, enfurit, saltà ràpidament i amb una gran llança que portava li donà un gran cop al mig del cos i el va tombar. El gegant, en sentir-se ferit, féu un gran crit i aixecant-se se'n va anar vers Blandín i va donar-li un tan gran cop amb la maça que li va trencar l'escut i el llençà a terra. El gegant, però, que perdia molta sang per la ferida, sense que poguéu aturar-la, sentí que el cor li fallava i s'anà amortint.

1. Digues quin tipus d'enllaç, quin tipus d'encaix i quin tipus d'oració composta trobem en cadascun d'aquests casos.

- Vaig veure el diari on sortia el vostre anunci.

- Vam arribar tots a la mateixa conclusió: els havien enganyat. _____
- No han sentit el missatge o no l'han entès.

- El partit s'ha de jugar encara que plougui.

2. Escribeu en el quadern una oració de cadascun dels tipus que s'indiquen.

- Composta per juxtaposició.
- Composta per coordinació amb una locució conjuntiva com a connector.
- Composta per coordinació amb una conjunció com a connector.
- Composta per subordinació amb una locució conjuntiva com a connector.
- Composta per subordinació amb un pronom relatiu.

3. Digues quina funció fa la proposició subratllada en relació al verb de la principal.

- No admet que ningú li doni consells. ____
- L'arbre que han plantat al jardí és una olivera.

- Donaran una menció especial als qui hagin presentat més d'un treball. ____
- Només hi participaran els que duguin la insígnia. ____

4. Analitza les diferents estructures que conté aquesta oració composta.

Quan acabi el llibre, en faré el resum, després redactaré la resta del treball i finalment l'enquadernaré.

5. Corregeix els errors que continguin aquestes oracions.

- Tothom va lamentar la seva mort, fins als seus detractors.
- La seva veu ressonava com si vingués des del abisme més profund.
- Tot passejant vam arribar fins als Camps Elisis.
- Ens hi quedarem fins el vespre.

6. Justifica en el quadern per què les paraules *transitar*, *endinsar* i *enfonsar* que contenen el so de essa sorda s'escriuen amb la grafia s.

7. Escribeu un hiperònim per a cadascun dels hiperònims següents.

- bol: _____
- taure: _____
- malva: _____
- floristeria: _____
- orxata: _____
- pregadéu: _____

8. Explica en el quadern perquè la paraula *remugant* pot ser considerada hiperònim i hipònim.

9. Exposar en el teu quadern per què diem que a l'època moderna la literatura catalana mostra una dualitat molt marcada entre la literatura culta i la literatura popular?

10. Llegeix aquest poema de Francesc Vicenç Garcia i busca-hi alguns dels trets representatius de la literatura barroca.

A una mossa gravada de verola

Mala pasqua us do Déu, monja corcada,
Bresca sens mel, trepada celosia,
Formatge ullat, cruel fisonomia,
Ab més puntes i grops que té l'arada;

D'alguna fossa us han desenterrada
Per no sofrir los morts tal companyia,
Quan eixa mala cara se us podria
I estava ja de cucs mig rosegada;

Però, si sou de vermes escapada,
Perquè siau menjar de les cucales
(que de mal en pitjor la sort vos porta),

Mantinga-us Déu la negra burullada
I adéu-siau, que em par que em naixen ales
I em torno corb després que pic carn morta!

1. Observa aquesta oració i digues si és composta per juxtaposició o per coordinació, i explica en el teu quadern per què.

Van pagar els deutes, però encara els queden els interessos.

2. Quin matís aporta a cada oració el signe de puntuació que enllaça les dues proposicions?

- Va caure una bona nevada: els carrers van quedar ben blancs.
- No hi vaig ser a temps; havia sortit tard de casa.
- Feia mala cara, no deia res.

3. Analitza quines relacions s'estableixen entre les diferents proposicions que formen aquesta oració composta.

No farà la caminada; li fa mal la cama, no camina segura i té por d'una caiguda.

4. Escriu una oració composta en què una de les proposicions estigui juxtaposada a la següent, la qual, al seu torn, estarà coordinada amb una tercera.

5. Escriu la paraula que correspon a cada cas i utilitza-la en una oració.

- No pas A, sí B. _____

- Sense la condició A, no es produeix el fet B.

6. Compara les paraules de la llista següent amb la paraula *dansa* i explica per què la essa sorda no s'escriu amb la mateixa grafia.

- esperança
- tardança
- confiança
- matança

7. Escriu un mot patrimonial i un cultisme a partir de les paraules següents:

- CATHEDRA: _____
- RADIUM: _____
- MIRACULUM: _____
- REGULA: _____
- FOLIUM: _____
- SPECULUM: _____

8. Explica el significat d'aquestes expressions llatines.

- in extenso: _____
- de facto: _____
- stricto sensu: _____
- in fraganti: _____
- in situ: _____

9. Comenta aquesta afirmació: «Narcís Oller és el pare de la novel·la catalana moderna.»

10. En què consisteix el costumisme? Esmenta'n els autors més representatius.

1. Subratlla les proposicions subordinades substantives i digues com estan construïdes.

- Podríem arribar a alguna conclusió?

- Repartirem opuscles a tots els que assisteixin a l'acte. _____
- Em va dir si el diumenge ens veuríem.

- Els que no paguen dins del termini tenen un recàrrec. _____

2. En el quadern, transforma les proposicions subordinades substantives introduïdes per *que* en proposicions subordinades substantives d'infinitiu.

- Em permeten que els doni la meva opinió?
- Els suggereixo que visitin aquella exposició.
- Et sembla bé que el compartim amb ella?

3. Escriu la preposició adequada en cada cas, si s'escau.

- Està obsessionat ____ la seva figura.
- Està obsessionat ____ apimar-se.
- No es va recordar ____ l'encàrrec.
- No es recorda ____ que hi ha d'anar.
- S'ha compromès ____ quedar-se-la.

4. Escriu en el teu quadern una oració composta per subordinació en què la proposició subordinada faci la funció de:

- Subjecte • CD • CI • CR

5. Digues quina és la categoria lèxica de *tant* en aquestes oracions.

- No feu tant enrenou. _____
- M'he cansat tant que no puc ni caminar.

- El metge ha dit que no mengis tant greix.

6. Escriu la paraula corresponent:

- Venda pública al millor postor: _____

- Enfonsar-se completament dins l'aigua:

- Part del cos humà entre el tòrax i la pelvis:

- Bolic de fil debanat: _____

7. En el quadern, completa aquests refranys.

- De Joans, Joseps i ases...
- Per Nadal...
- Cada terra...

8. Escriu en el teu quadern una locució equivalent a aquestes expressions.

- Està marejat. • Està nerviós.
- No fa res. • És molt pobre.

9. Llegeix aquest poema de Joan Maragall i valora en quin dels dos corrents modernistes el situaries.

Unes flors que s'esfulen

Què hi ha en aquestes flors silencioses
que s'esfulen tant?
Cauen les fulles d'una a una,
sense queixa, sense plant:
immòbils, fredes, dolcíssimes,
se van esfullant.
Ni un alè d'aire les toca,
ni un tremolor:
s'esfulen sense raó,
sense remor.
Sense raó? Què tenen eixes fulles?
Els calzes, van tornant més miserables!
Oberts, buits, admirats,
desconsolats.
Les tiges són collortes,
i al voltant del gerro hi ha les fulles mortes.
Què hi ha en aquestes flors? Se'n van sense dir res,
sense els estremiments de l'agonia,
sense perdre el color encès.
Amb tota cortesia,
i a poc a poc, s'esfullant,
se'n van, se'n van,
sense queixa, sense plant,
no volent destorbar cap alegria.
Deixem-les estar, anem-se'n, i ans de gaire
trobarem en el gerro les òrfenes verdors
i un sospir olorós suspès en l'aire...
.....
i el camp tot estrellat de noves flors.

10. Escriu en el quadern sobre Adrià Gual i la seva importància en el teatre modernista.

1. Classifica segons la categoria lèxica:

- riure: ____
- aquestes: ____
- segur: ____
- sense: ____
- felicitat: ____
- ho: ____
- lluny: ____
- però: ____

2. Digues quina categoria lèxica fa de nucli dels sintagmes següents i relaciona'ls amb els exemples.

- SV: ____ • una tarda deliciosa
- SN: ____ • tan a prop
- SPrep: ____ • veure-hi clar
- SA: ____ • per una raó important
- SAdv: ____ • blavíssims

3. Subratlla les proposicions que formen cada oració composta.

- El conductor ja havia mort quan va arribar l'ambulància.
- El Marc estudia música, el seu germà prefereix les arts plàstiques.
- Mentre passejàvem vam trobar-nos la Glòria.
- El sol brillava i la sorra cremava sota els seus peus.
- He tastat el te que el Francesc va portar de l'Índia.

4. Separa el subjecte del predicat a les oracions següents.

- Ha caigut una tromba d'aigua al sud del país.
- Els insectes són animals invertebrats.
- Em van assegurar que era d'importació.
- Ahir va arribar l'oncle Pere.

5. Tria l'opció adequada.

- Vaig ensenyar la meva col·lecció de cromos el / al Roger.
- El / Al senyor Rovira li molesta el / al veí de dalt.
- El cambrer feia passar els / als convidats cap al menjador.
- Primerament van servir els entrants els / als nuvis.
- Vaig conèixer el / al professor de música del meu fill.

6. Omple els espais buits amb g o j.

- reven__es
- __elor
- viat__e
- sub__ecte
- __esús
- Ro__er
- __eroglífic
- sut__e

7. Escriu el plural d'aquestes paraules.

- platja: _____
- esponja: _____
- metge: _____
- taronja: _____
- jutge: _____
- enveja: _____
- truja: _____
- corretja: _____

8. Busca al diccionari les paraules següents i copia'n el significat.

- faisà: _____
- medalló: _____
- picardiós: _____
- revocar: _____

9. Quins són els principals gèneres literaris?

10. Relaciona aquests períodes literaris amb els segles en què es van produir.

- Literatura moderna • s. XIX
- Renaixença • s. XIII - XV
- Avantguardes • s. XVI - XVIII
- Literatura medieval • s. XX

1. Desenvolupa les abreviatures corresponents a les categories lèxiques.

- V: _____
- Det: _____
- Conj: _____
- Prep: _____
- A: _____
- Adv: _____
- N: _____
- Pro: _____

2. Digues si les formes verbals següents són compostes, perifràstriques o bé perífrasis verbals.

- estic a punt de caure: _____
- vam escoltar: _____
- hagi sortit: _____
- hauran de concentrar-se: _____
- cal llegir: _____
- vaig entendre: _____
- havíeu rescatat: _____

3. Digues de quin tipus són els sintagmes subratllats.

- L'Aina és la seva millor amiga. _____
- És una persona molt amable. _____
- Vam passar per un carrer molt estret. _____
- L'escolto amb atenció. _____

4. Completa:

- Els verbs impersonals, com _____, i els verbs que expressen fenòmens _____ només tenen _____.
- Els verbs _____ (_____, _____ i _____) tenen predicat nominal.
- Els verbs _____ (la resta de verbs) tenen predicat _____.

5. Omple els espais buits amb -g, -ig o -tx.

- despa__
- ro__
- escabe__
- trep__
- bo__
- mi__
- cartu__
- bate__

6. Escriu un nom acabat en -g, -ig o -tx a partir dels verbs següents.

- rajar: _____
- batejar: _____
- estotjar: _____
- trepitjar: _____
- marejar: _____
- empatjar: _____

7. Relaciona les dues columnes per formar comparacions.

blanc •	• la fel
dolç •	• una guilla
amarg •	• una ploma
negre •	• la llet
brut •	• el sutge
lleuger •	• la mel

8. Tria la frase feta equivalent a la següent.

Donar gat per llebre.

- Posar bastons a les rodes.
- Llançar la casa per la finestra.
- Fer passar bou per bèstia grossa.
- Agafar el bou per les banyes.

9. Què són les cròniques medievals?

10. Respon en el teu quadern, quina és l'obra cabdal de Bernat Metge? Amb quina intenció va ser escrita?

1. Digues de quina classe és el complement subratllat.

- Sortirem ben d'hora. _____
- La Maria mirava amunt i avall neguitosa. _____
- Nosaltres convidarem a cafè. _____
- Aquella música era molt relaxant. _____
- Llença tots aquests papers! _____
- Trucaré al dentista per canviar l'hora de visita. _____

2. Digues si els complements subratllats són obligatoris o optatius.

- La Gemma ensenya dansa oriental en una acadèmia. _____
- La bibliotecària estava concentrada. _____
- La seva cosina s'ha especialitzat en cirurgia infantil. _____
- Cada dissabte compro al mercat ambulat. _____
- L'Arnau i la Laura es barallen constantment. _____

3. Completa aquestes oracions amb un CC del tipus que s'indica.

- Continuarem llegint _____ (Temps)
- El gat es va amagar _____ (Lloc)
- Remenava _____ (Manera)
- Sempre s'ha queixat _____ (Quantitat)

4. Digues de quin tipus és el sintagma subratllat i quina funció sintàctica fa.

- L'àvia semblava preocupada.

- Lamentablement va perdre les partitures.

- Deixarem als avis el nostre llit.

5. Completa amb *pel, pels, per al o per als*.

- Ens hem de comprar roba _____ casament del Sergi.
- Passarem _____ camí més curt.
- Aquesta muralla va ser construïda _____ romans.
- Hem dut unes xocolatines _____ nens.

6. Escriu un mot amb *b o v* de la mateixa família que els següents:

- esclau: _____
- llop: _____
- captiu: _____
- rep: _____
- caliu: _____

7. Fes parelles de sinònims relacionant les dues columnes.

edifici •	• polsera
tara •	• soroll
braçalet •	• construcció
gorja •	• defecte
escletxa •	• coll
enrenou •	• fissura

8. Escriu l'antònim dels adjectius següents.

- antic: _____
- estrafolari: _____
- insípid: _____
- molest: _____
- tibat: _____
- covard: _____

9. En quin segle situem el màxim esplendor de la literatura catalana medieval?

10. Marca amb una creu els elements propis de la novel·la cavalleresca.

- Escenaris reals
- Personatges fantàstics
- Paisatges imaginaris
- Època contemporània a l'autor
- Humor
- Personatges versemblants
- Forces sobrenaturals

1. Respon en el teu quadern, què és una oració composta? I una proposició?

2. Digues si les següents formes verbals són personals o no personals.

- havent cridat: _____
- vençut: _____
- van felicitar: _____
- serviries: _____
- arxivar: _____
- menjàvem: _____
- hagis buscat: _____
- calgués: _____

3. Digues si les següents oracions són simples o compostes.

- L'Anna i el Lluís viuen a Amposta. _____
- Seurem com podrem. _____
- L'aigua els arribava al turmell. _____
- El restaurant on anirem és seu. _____
- Cadascú agafa el que més li agrada. _____

4. Digues si les següents oracions són compostes per juxtaposició, per coordinació o per subordinació.

- En van veure molts models, però cap no els va convèncer. _____
- Esperava amb delit aquelles vacances; agafaria de nou els pinzells. _____
- El quadre que han robat és una còpia de l'original. _____
- Començarem la reunió ben puntuals: no podem perdre ni un minut. _____
- Hi anirem en tren o bé llogarem un cotxe. _____

5. Completa aquestes oracions amb alguna de les formes següents.

des de - des d' - des de l' - fins al
fins als - fins el - fins els - fins a l'

- _____ ambulatori _____ institut només has de creuar el parc.
- L'examen era tan fàcil que _____ Roger, que sempre suspèn, el va aprovar.
- _____ la finestra va veure com el vent arrossegava un contenidor _____ capdavall del carrer.

- La cosa era tan clara que _____ més petits ho van veure.
- Anirem d'excursió _____ aiguamolls per observar els ocells.
- No l'ha tornat a veure _____ un dia en què se'l va trobar al cinema.

6. Omple els espais buits amb s o z.

- ___oologia
- espa__a
- esmor__ar
- ca__ment
- pol__e
- ro__ada
- ___ona
- cator__e
- tran__istor
- pre__ó
- en__im
- parà__it

7. Relaciona cada hipònim amb l'hiperònim corresponent.

fuster •	• verí
om •	• ofici
arsènic •	• eina
serra •	• embarcació
iot •	• gas
hidrogen •	• arbre

8. Escribeu en el quadern tres hipònims per a cadascun d'aquests hiperònims.

- estri de cuina
- llegum
- recipient
- calçat

9. Escribeu a quin segle correspon cadascun d'aquests períodes literaris.

- Renaixement
- Barroc
- Il·lustració

10. Marca les característiques de la literatura popular a l'època moderna.

- Va lligada al cant i a la música.
- Es castellanitza.
- És transmesa oralment.
- Destaca la producció teatral profana.
- És anònima.
- Va lligada a la vida quotidiana i al calendari religiós.

1. Indica si les característiques següents pertanyen a la juxtaposició, a la coordinació o són compartides per totes dues.

- Encaix al mateix nivell sintàctic.

- Enllaç mitjançant connectors.

- Se'n distingeixen tres tipus segons la relació entre els significats de les proposicions.

- Enllaç mitjançant signes de puntuació.

2. Digues si les següents oracions són juxtaposades o coordinades.

- Acaba el dinar, es pren un cafetó, s'estira una estona al sofà. _____

- Passejarem pel parc i comprarem un gelat de maduixa. _____

- Sa mare l'ha renyat: ara està disgustat. _____

- Mirarem una pel·lícula i menjarem crispetes. _____

- Porta una vida normal, tanmateix no ha de fer esforços. _____

3. Transforma aquestes dues oracions simples en una oració composta per juxtaposició i en una oració composta per coordinació.

- Van seure els últims. Havien arribat tard.

4. Encercla el connector d'aquestes oracions compostes i digues de quin tipus de coordinació es tracta.

- El protagonista no mor d'accident sinó que és assassinat. _____

- O m'equivoco molt o tu ets el germà de l'Ernest. _____

- No hi ha risc de nevades, tanmateix es demana precaució a causa de la boira. _____

- Ni contesta el telèfon ni obre la porta. _____

- Ara li dóna per pintar, ara li dóna per la fotografia. _____

5. Completa amb *si no* o *sinó*.

- No pateixis: _____ t'agrada, deixa-ho en un racó del plat.

- Els atracadors no eren dos _____ tres.

- No anaven de viatge a Itàlia _____ a Berlín.

- No començarem _____ ha arribat tothom.

6. Escriu el plural d'aquestes paraules.

- gos: _____

- plaça: _____

- adreça: _____

- tros: _____

- cabàs: _____

- interès: _____

7. De quin llenguatge prové la major part del vocabulari català?

8. Observa aquestes paraules llatines i digues quin mot de la parella és un cultisme (C) i quin és patrimonial (P).

- RADIUM: raig ___ - radi ___

- AURICULA: auricular ___ - orella ___

- AQUA: aquàtic ___ - aigua ___

- IGNORARE: enyorar ___ - ignorar ___

- MIRACULUM: mirall ___ - miracle ___

9. Respon en el quadern: què és la Renaixença?

10. Relaciona cada autor amb el gènere que va conrear principalment.

Jacint Verdaguer •

• teatre

Àngel Guimerà •

• narrativa

Narcís Oller •

• poesia

1. Marca amb una creu les característiques que corresponen a la subordinació.

- Les proposicions s'encaixen al mateix nivell.
- Les proposicions s'encaixen mitjançant connectors.
- Es classifiquen en copulatives, adversatives i disjuntives.
- Hi trobem una proposició principal i una altra de subordinada.
- Les proposicions mantenen una relació d'inclusió.
- Es classifiquen en substantives, adjectives i adverbials.

2. Digues si les següents proposicions són compostes per coordinació o per subordinació.

- No hi ha aigua calenta ni calefacció. _____
- Juga a l'equip local des que va fer quinze anys. _____
- No em va assegurar que vinguessin aquest cap de setmana. _____
- Em va saludar però no em va conèixer. _____

3. Encercla els connectors que introdueixen les proposicions subordinades substantives de les oracions següents.

- No sé com ens en sortirem.
- Em va confessar que li feia por l'avió.
- Els qui tinguin la numeració senar han d'entrar per la porta dreta.
- Em preguntava on t'havies ficat.
- La clienta va demanar quant valia el xal vermell.
- Ja em diràs què pretens amb tot això.

4. Subratlla les proposicions subordinades substantives d'aquestes oracions.

- Tothom que porti una peça vermella s'ha d'aixecar del seient.
- Tinc molt clar que no hi posaré més els peus.
- No sé com traurem aquestes taques de pintura.
- Qui vegi alguna cosa sospitosa ha de trucar a la policia.
- Vols treballar amb nosaltres?

5. Omple els espais buits amb *tan* o *tant*.

- Darrerament no ens veiem _____ sovint.
- No cridis _____, sisplau.
- Ens hem de llevar _____ aviat?
- És contraproductiu pressionar-lo _____.

6. Escriu una paraula de la mateixa família en què les consonants *p, b, c, g, t* o *d* apareguin en posició final.

- tombar: _____
- esparreguera: _____
- quieta: _____
- xarrupar: _____
- camperol: _____
- pedagogia: _____

7. Completa aquestes oracions amb alguna de les frases fetes següents:

tenir un as a la màniga - treure les ungles
tallar el bacallà - matar el cuc
pujar la mosca al nas

- Se sortirà amb la seva perquè a l'associació és ella qui _____.
- Si li _____ ja estem ben arreglats!
- No sé com s'ho fa però sempre _____.
- Agafaré una mica de pa per _____.
- Vigila, sempre està a punt de _____.

8. En el quadern, explica el significat d'aquests proverbs.

- Qui la fa, la paga.
- El temps és or.
- Qui té fam somia truites.

9. Respon en el quadern, què és el Modernisme?

10. Respon en el quadern, qui era Víctor Català? Quina és la seva obra cabdal?

Errors principals davant el menú de restaurant

Una sèrie de consells per a la dona que acaba de tenir un fill i es reincorpora a la vida laboral normal i, per tant, a dinar fora de casa molts dies.

Algunes de les errades que fem sovint quan dinem fora de casa. Segur que coincideixes en alguns punts.

Picar tot el que hi ha a taula abans de començar. És normal. El pa, la mantega, les olives, el pa del veí... Quan hi ha gana som implacables, però no és pas la millor estratègia quan volem perdre pes o mantenir-lo.

Agafar dos plats molt consistents. Una pasta amb salsa i una escalopa gegant amb patates fregides no és pas un exemple de menú lleuger o sa. Procura que dins del menú tan sols hi hagi un dels dos plats una mica consistent. Quan tots dos són potents és molt difícil que el menú sigui equilibrat i molt menys lleuger.

Demanar plats amb salsa. Ja sé que has demanat l'amanida de pollastre amb la millor intenció, però resulta que després està negada amb una salsa rosa compacta que val per un plat d'espaguetis a la carbonara. Molt sovint ens equivoquem en no demanar les salses a part.

Les inevitables patates fregides. Hi ha un munt de vegades que les nostres impecables intencions de menjar el filet a la planxa amb una innocent amanida de pasta es veuen frustrades per la saborosa i

inevitable muntanya de patates fregides. S'ha de reconèixer que un cop són al plat és bastant difícil negar-s'hi.

Les postres temptadores. És veritat que és difícil trobar bona fruita o un senzill iogurt natural en els menús, però cal posar-hi una mica d'atenció. Prendre una amanida i un pit de pollastre a la planxa no serveix de gran cosa si després ho arrodonim amb un saborós pastís de xocolata mida XL. En tot cas, sempre hi ha l'opció de compartir aquest plat una mica conflictiu.

Menjar tot el que hi ha al plat. Ens han posat tant al cap que cal menjar tot el que ens donen que encara que el nostre estómac ja estigui saturat continuem menjant. Molt sovint, per perdre pes només caldria escoltar el nostre cos quan ens diu prou. Si estàs a mig plat i ja en tens prou, deixa-ho, no facis cas del que diguin.

Begudes refrescants, begudes alcohòliques. El tema de la beguda també ens pot donar molta guerra. Els vins en són un bon exemple. Sovint en bevem perquè tothom ho fa i sembla que sigui una raresa dir que no. De totes maneres, és clar que una copa de vi no ha de fer cap desequilibri, el problema és que no sempre ens conformem amb una copa. Amb les begudes refrescants també cal anar amb compte. Tot i que ara hi ha mil begudes en versió light, l'aigua és sens dubte l'opció més intel·ligent.

DRA. MAGDA CARLAS, *Ara et toca a tu*

COMPRENC EL QUE HE LLEGIT

1. Indica la resposta correcta: El títol dels diferents apartats...

- Ens diu què hem de fer. Repeteix errors comuns i recorda temptacions.
 Ens diu què no hem de fer. No segueix cap dels criteris anteriors.

2. Indica la resposta correcta: Picar abans de començar a menjar...

- És recomanable perquè ens treu la gana.
 És recomanable per la varietat oferida (pa, mantega, olives...)
 No és recomanable, segons el text

3. Indica la resposta correcta: El text recomana ...

- Agafar dos plats potents a fi de no tenir gana per berenar.
 Intentar que només un dels dos plats sigui consistent.
 Agafar dos plats lleugers.

4. Indica la resposta correcta: La salsa rosa...

- És un acompanyament ideal de l'amanida de pollastre.
 Cal evitar-la.
 És un acompanyament ideal dels espaguetis a la carbonara.
 És un ingredient dels espaguetis a la carbonara.

5. Indica quines de les següents afirmacions són certes (C) o falses (F): Les patates fregides...

- Són fàcilment evitables. Encara que siguin al plat, és fàcil no menjar-ne.
 No acostumen a agradar gaire. Se solen servir en petites quantitats.

6. Indica quines de les següents afirmacions són certes (C) o falses (F): A l'hora de les postres...

- És difícil trobar bona fruita.
 Un pastís de xocolata mida XL no és massa gran.
 Només cal evitar els pastissos que siguin molt saborosos.
 És fàcil trobar un senzill iogurt natural en els menús.

7. Indica la resposta correcta: És recomanable...

- Menjar-se tot el que hi ha en el plat.
 Menjar només segons la gana que tinguis.
 Menjar-s'ho tot per evitar ser criticat.

8. Indica la resposta correcta: Les begudes *light*...

- Són menys recomanables que l'aigua.
 Són tan recomanables com l'aigua.
 Són més recomanables que l'aigua.

9. Indica la resposta correcta: L'autora, amb aquest text, espera...

- Informar de fets desconeguts per les lectores.
 Que les lectores s'identifiquin, com a mínim, en alguns dels punts.
 Identificar tots els errors que cometien les lectores.

10. Creus que els consells recollits en aquest text són vàlids només per a dones que hagin tingut fills i es reincorporin a la vida laboral, o bé són aplicables en general? Justifica la teva resposta amb alguna cita del text.

Funcionament d'una fotocopidora

El maneig d'una fotocopidora no és un treball complicat, però per al seu correcte ús és necessari tenir en compte uns principis bàsics. A continuació descriurem els passos que s'ha de seguir per obtenir la fotocòpia d'un document.

Posada en marxa de la fotocopidora

Per engegar la fotocopidora és necessari encendre l'interruptor principal. Generalment, la indicació de posada en marxa apareix amb les inicials ON i la d'apagat amb les d'OFF. Un cop encès l'interruptor principal, la fotocopidora començarà el que es denomina escalfament. Durant aquest temps, la màquina es prepara per realitzar la feina de copiat, però encara no poden realitzar-se còpies. Mentre es produeix la fase d'escalfament, es poden anar col·locant els originals en la pantalla de vidre, bé de forma vertical o horitzontal, segons la grandària de l'original i el tipus de còpia a realitzar. Posteriorment es tancarà la tapa superior de la fotocopidora, per evitar que la llum de la llum en fotocopiar pugui molestar-nos. Un cop produït l'escalfament, l'indicador d'espera s'apagarà i l'indicador de copiat s'il·luminarà. En aquest moment ja està la màquina disposada per efectuar la fotocòpia.

Observacions prèvies

Abans de procedir al fotocopiament, hem d'assegurar-nos que no hi ha cap impediment per al funcionament correcte de la màquina. Això generalment queda indicat al panell frontal de la fotocopidora, el qual hem de consultar amb antelació un cop s'hagi posat en marxa. De la mateixa manera hem d'assegurar-nos que el cassette portapapers conté el paper necessari per efectuar les còpies, i si està situat correctament en el seu lloc. També haurem d'observar que totes les cobertes de la màquina estan tancades, perquè les fotocopidores solen incorporar uns detectors d'obertura de cobertes que en el cas que així ocorri, bloquejaran el copiat.

Sistema de reproducció de documents

Realitzades les operacions prèvies d'encesa i escalfament, així com l'observació que no hi ha cap obstacle per al seu funcionament, procedirem a l'acció de fotocopiar el document original. Considerant que ja hem situat l'original en el vidre de contacte, en aquest moment procedirem a seleccionar el nombre

de còpies que volem realitzar-ne. Per a això, al panell de teclat introduïrem el nombre exacte de còpies a realitzar (si no s'indica, en realitzarà només una), així com la grandària de la còpia (si no es fa cap selecció, la copidora produirà una còpia de mateixa grandària que l'original). A continuació pulsarem la tecla d'impressió i automàticament la màquina procedirà a realitzar la fotocòpia. Les còpies acabades seran expulsades i emmagatzemades a la safata de còpies a la nostra disposició.

Reproducció de nous originals i retirada de còpies

Un cop s'ha efectuat l'operació de còpia, hem d'esperar uns segons per retirar-la de la safata de sortida. Així mateix, quan tractem de fotocopiar un nou document, hem de retirar el primer original del vidre de contacte, la qual cosa es farà després que la llum de la llum s'hagi apagat. A partir d'aquest moment podem repetir l'operació les vegades que fos necessari.

*Temari Cos de Subalterns Generalitat de Catalunya,
Editorial CEP*

COMPRENC EL QUE HE LLEGIT

1. Tria la resposta correcta: Les inicials ON / OFF...

- Es corresponen amb l'indicador d'espera i de copiat.
- Les trobem a l'interruptor principal.
- Les trobem a la tecla d'impressió.

2. Tria la resposta correcta: Segons el text, cal tancar la tapa superior de la fotocopiadora...

- Per evitar que les fotocòpies surtin massa clares.
- Per evitar que la llum ens molesti.
- Per evitar que s'enganxin els originals.

3. Tria la resposta correcta: Quan s'apaga l'indicador d'espera vol dir...

- Que ja podem fer fotocòpies.
- Que la màquina està en fase d'escalfament.
- Que hem de tancar les cobertes.

4. Tria la resposta correcta: Generalment, on ens indicarà la màquina que hi ha algun impediment per al correcte funcionament?

- Panell frontal.
- Vidre de contacte.
- Cassette portapapers.

5. Quan actuen els detectors d'obertura de cobertes?

6. Com actuen els detectors d'obertura de cobertes?

7. A partir del text, quina diferència hi ha entre el funcionament del panell de teclat i de la tecla d'impressió?

8. Tria la resposta correcta: Acabes de llegir...

- Instruccions per muntar i desmuntar una fotocopiadora.
- Un escrit publicitari.
- Instruccions per fer fotocòpies correctament.

9. Tria la resposta correcta: El maneig d'una fotocopiadora...

- És complicat.
- És senzill.
- Té uns principis complicats.

10. Quines conseqüències pot tenir no seguir les pautes d'ús que es donen en aquest text? Raona la teva resposta.

Taules estadístiques

1. Altes de Padró.

Naixements per districtes 1991-2000

Anys	Barcelona	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1991	12667	621	2076	1392	691	1257	962	1378	1397	1176	1717
1992	13356	684	2121	1483	758	1380	1020	1497	1377	1226	1810
1993	12641	706	2052	1400	715	1289	979	1345	1334	1141	1680
1994	12519	657	1953	1462	697	1251	1005	1342	1263	1091	1798
1995	12122	605	1998	1374	642	1276	885	1328	1212	1042	1760
1996	11945	669	2012	1284	656	1220	939	1285	1167	1017	1696
1997	12161	728	1957	1318	629	1245	887	1315	1256	1061	1765
1998	11659	663	1910	1278	607	1285	874	1209	1220	978	1635
1999	12203	704	1984	1320	589	1329	903	1333	1289	1060	1692
2000	12573	717	2053	1393	628	1371	910	1289	1279	1087	1846

2. Baixes de Padró.

Defuncions per districtes 1991-2000

Anys	Barcelona	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1991	15568	1535	3191	1641	588	1362	1450	1427	1450	1076	1848
1992	15236	1464	3148	1663	581	1228	1357	1437	1454	1109	1795
1993	15633	1473	3231	1738	544	1340	1390	1542	1478	1131	1766
1994	16673	1512	3380	1778	638	1448	1535	1607	1585	1177	2013
1995	16917	1581	3307	1901	657	1360	1553	1659	1592	1302	2005
1996	15895	1506	3152	1786	626	1351	1370	1559	1506	1184	1855
1997	14790	1290	2941	1593	613	1123	1290	1573	1494	1095	1778
1998	15331	1317	3034	1759	636	1168	1303	1510	1576	1172	1856
1999	16152	1355	3237	1790	669	1289	1333	1670	1625	1222	1962
2000	15459	1235	3074	1677	688	1251	1335	1602	1593	1125	1879

Font: Moviments demogràfics. Departament d'Estadística. Ajuntament de Barcelona.

Relació de districtes:

1. Ciutat Vella.
2. Eixample.
3. Sants-Montjuïc.
4. Les Corts.
5. Sarrià-Sant Gervasi.
6. Gràcia.
7. Horta-Guinardó.
8. Nou Barris.
9. Sant Andreu.
10. Sant Martí.

COMPREN EL QUE HE LLEGIT

1. Ordena de major a menor els següents anys segons el nombre de naixements a Barcelona (el primer ha de ser l'any en què hi ha hagut més naixements):

1991 1998 2000 1993 1994

2. Ordena de menor a major els següents anys segons el nombre de defuncions a Barcelona (el primer ha de ser l'any en què hi ha hagut menys defuncions):

1992 1995 1999 1997 1996

3. Si els únics factors que influïssin fossin els naixements i les defuncions, indica si la tendència a Barcelona és:

Que la població augmenti. Que la població disminueixi. No podem contestar.

4. En quin any és més clara aquesta tendència?

5. Observa atentament les dades de defuncions de l'any 2000 i ordena, de major a menor, els diferents districtes de Barcelona (el primer ha de ser el districte en què hi ha hagut més defuncions).

6. Observa atentament les dades de naixements de l'any 2000 i ordena, de menor a major, els diferents districtes de Barcelona (el primer ha de ser el districte en què hi ha hagut menys naixements).

7. Compara les dades de naixements i defuncions de tota la dècada en el districte de Ciutat Vella i indica en quin any hi ha la màxima diferència entre les dues taules. Indica també si aquesta diferència assenyalava que la població augmenta o disminueix en aquest districte.

8. En quin districte i any hi ha hagut més naixements?

9. Localitza en el text i indica a què correspon cada una de les següents xifres:

• 3.191: *Nombre de defuncions de l'any 1991 en el districte de l'Eixample.*

• 1.020: _____

• 588: _____

• 1.573: _____

• 663: _____

• 1.141: _____

10. Quina funció tenen les taules que s'han presentat? Amb quina finalitat es poden fer servir? Raona la resposta.

Cares marcades

Quan va tornar a Barcelona, tothom hi clavava els ulls. A Angola, al Congo, a Burundi, a Zimbabwe, on hi havia tantes persones amb la cara més o menys marcada, ningú no s'hi fixava. A Barcelona, contràriament, la gent no podia evitar de fer-ho. L'Anna Gualdol tenia una costura perpendicular al llavi inferior. Semblava una cicatriu i el dividia en dos bocins iguals: Una petita vall entre dues muntanyetes mol-sudes. Quan hi passava la llengua, en podia percebre clarament el relleu.

Sovint li demanaven per l'origen d'aquest tret físic. Un dia, durant l'embaràs, sa mare estava esteranyinant el sostre de casa. Una gitana forastera de pas pel poble va adonar-se'n i la va renyar. Esteranyinar de prenyada duia mala sort: Tindria una criatura amb la cara vermella i les orelles blanques com pasta de canelons. Mesos més tard, la gitana va tornar-hi i va preguntar a la futura mare, ja a punt de parir, si continuava enfilant-se per treure teranyines. Va respondre-li que sí i llavors la dona va pronosticar-li que no solament tindria una criatura amb la cara vermella i les orelles blanques com pasta de canelons, sinó que a més a més serien cargolades. O sigui, ben bé com un caneló. I que tal com les bruixes antigues van diagnosticar al gran senyor que seria invencible fins al dia que contemplés tot un bosc avançant cap a ell, la criatura que naixés tindria tota la sort del món fins al dia que contemplés casa seva marxar corrents en direcció desconeguda «Qui pot fer que a casa teva li surtin potes i se'n vagi corrents?», va preguntar la futura mare a la gitana, mig fotent-se'n. No li va

respondre, però es veu que la història va córrer per tot el poble. D'aquí venia l'expectació existent el dia que l'Anna va venir al món. Tan bon punt va saber-se que sa mare anava de part, va començar a acumular-se gent al portal de casa seva. Els veïns tenien curiositat: Si la predicció de la gitana es complia, aquella dona els podia parir qualsevol cosa. Quan va sentir-se el primer xiscle del nadó es va fer el silenci. La llevadora en persona va haver d'abocar-se a la finestra per anunciar que, a primera vista, havia nascut una criatura amb tot a lloc. Tanmateix, de seguida va matisar: «Bé, tot, el que es diu tot, no». I llavors va informar que tenia el llavi inferior migpartit. Tothom es va quedar tan descansat veient que no havia sortit amb orelles de caneló, que va esclatar a aplaudir de manera espontània. La nena va néixer entre aplaudiments, doncs.

Trenta anys més tard havia aconseguit esquivar la maledicció de la gitana a còpia d'evitar tenir casa pròpia. Si no existia, era difícil veure-la marxar corrents en direcció desconeguda. L'Anna s'havia convertit en una dona alta, de pell clara i cabells i ulls molt negres. Tenia un cos fibrós que entaforava cada nit durant unes quantes hores en el seu uniforme de guàrdia de seguretat. No s'hi trobava pas malament. Incloïa, entre d'altres elements, una gorra fosca de visera amb una insígnia daurada de l'empresa i un gec blau marí curtet i arrapat, tipus chaquetilla torera. Deixava al descobert el cinturó, del qual penjaven a banda i banda, sobre els malucs, la porra i el transmissor-receptor, i darrere, un

parell de manilles. Aquell llavi estrany l'ajudava a oferir una composició molt més ferrenya i agressiva de la seva figura. Ho llegia en els ulls de la gent: «Vet aquí una noia guerrera que s'ha trencat el llavi per qüestions de feina. Cal anar-hi amb compte». Ja li anava bé. S'estalviava aclariments. De fet, sovint pensava que se n'havia anat a l'Àfrica amb els de Metges i Metgesses del Món per no haver de donar més explicacions sobre l'origen de la seva petita deformitat.

LLUÍS-ANTON BAULENAS,
Àrea de servei

COMPRENC EL QUE HE LLEGIT

1. Què és *esteranyinar*? Respon amb una citació del text.

2. Quina o quines de les següents prediccions va fer la gitana forastera a la mare de l'Anna?

- Que la criatura tindria cara vermella i orelles blanques.
- Que la criatura tindria cara de caneló.
- Que la criatura tindria orelles cargolades.
- Que la criatura seria invencible.

3. Qui és la culpable de la petita deformitat de l'Anna?

- La mare.
- La mateixa Anna.
- La gitana.
- Cap de les respostes anteriors es pot demostrar.
- La gitana forastera.

4. De quina manera pren la mare de l'Anna les malediccions de la gitana?

- Amb por.
- Amb ironia.
- Amb preocupació.
- Amb violència.

5. L'Anna va néixer...

- Entre els aplaudiments dels veïns del poble.
- Amb les marques que havia predit la gitana.
- Sota la finestra, a la vista dels veïns.

6. Respon les següents preguntes:

- Quina és exactament la petita deformitat de l'Anna? _____
- Li agrada parlar-ne? Respon amb una citació del text. _____
- Quina edat té l'Anna adulta de qui ens parla el text? _____

7. Per quin motiu l'Anna passa més desapercbuda a l'Àfrica?

- Perquè tots els blancs hi semblen iguals.
- Perquè no la coneix ningú.
- Perquè hi ha més persones amb la cara marcada.

8. De quina manera aprofita l'Anna la seva petita deformitat en la seva feina quan torna a Barcelona?

9. Troba en el text i copia:

- Quatre trets físics, deixant de banda la petita deformitat, de l'Anna.

- Sis elements que formin part de l'uniforme de guàrdia de seguretat de l'Anna.

10. Quines actituds solen mostrar les persones davant les deformitats en l'aspecte físic dels altres? Et sembla correcte? Per què? Explica-ho i exemplifica-ho. _____

Les bases del ioga

La pràctica del ioga, perquè es desenvolupi de forma equilibrada, ha de recolzar-se sobre tres aspectes bàsics. El primer s'anomena TAPAS, que significa cremar, cuinar, purificar, en el sentit d'eliminar impureses. Purificar tant el cos com la ment. És tot allò que fem per mantenir i augmentar la salut. Si falla la salut, és difícil tenir l'energia suficient per practicar el ioga. La salut depèn en gran part dels hàbits quotidians. És important que l'alimentació sigui l'adequada per a cada persona. Una dieta pesada i excessiva dificulta la capacitat de concentració. Així mateix, convé evitar la vida sedentària i és necessari dormir les hores que cada qual necessiti. La pràctica d'asana i pranayama contribuirà enormement a mantenir un cos saludable i una ment clara, capaç de concentrar-se. A través de tapas s'obté l'energia suficient per desenvolupar els aspectes següents.

El segon aspecte és SVADHYAYA i significa coneixement (dhyaya) d'un mateix (sva). Aquest coneixement d'un mateix pot realitzar-se a diferents nivells. Pot obtenir-se a través de l'observació, la reflexió o el silenci. Quan s'elabora una pràctica d'asana¹ i s'observa el resultat obtingut, s'està adquirint un coneixement d'un mateix. La pràctica d'asana i pranayama² pot ser una font de reflexió sempre que ens aporti l'esmentat coneixement. També ho pot aportar la lectura o l'estudi de certs texts, prendre consciència de com reaccionem en determinades circumstàncies, o

bé analitzar com gestionem les activitats i el temps lliure. La pràctica de la meditació i del silenci ens acostarà a prendre consciència del més profund del nostre ser.

El tercer aspecte, ISVARA PRANIDHANA, significa oferir els actes a Isvara (el ser suprem). Consisteix a tenir una actitud d'ofrena, confiança i acceptació. Es refereix a l'actitud que hi ha darrera de l'acció. Cal actuar tan bé com es pugui, donant més importància a oferir que a rebre. Tenir una actitud de confiança, poder fer la pràctica amb tranquil·litat, el millor que es pugui, però sense obsessions pels resultats. És no desanimar-se davant de les dificultats i ser capaços de corregir les equivocacions i tornar a començar. En el ioga és molt important perseverar i no desanimar-se.

De vegades, la pràctica del ioga no dona bons resultats i és possible que sigui degut a no respectar algun d'aquests tres punts. Potser falta la reflexió suficient per veure si el que estem practicant és l'adequat, hi ha una actitud obsessiva per aconseguir allò que esperem o tal vegada sabem el que hem de fer, l'actitud és correcta, però no fem el que cal per mantenir-nos en una bona forma física i mental. És molt important que aquests tres conceptes estiguin sempre presents com a base sobre la qual una persona construeixi la seva pràctica de ioga.

OLGA MENAL, *Introducció al ioga* (Adaptació)

¹ asana es refereix a la pràctica de les postures. La postura ha de ser ferma, però a la vegada confortable, s'ha d'estar relaxat però sense perdre l'atenció.

² pranayama fa referència a la respiració. En prendre consciència de la respiració, s'entra en el camp del pranayama.

COMPRENC EL QUE HE LLEGIT

1. Indica quines d'aquestes afirmacions són certes (C) i quines són falses (F):

- La pràctica del ioga ens permet controlar les hores de dormir que necessitem.
- La pràctica del ioga és mental, no física.
- La pràctica del ioga exigeix una alimentació equilibrada.
- La pràctica del ioga fa que la salut ja no depengui dels hàbits quotidians.
- La pràctica del ioga exigeix constància.

2. Indica si alguna d'aquestes afirmacions sobre *TAPAS* és correcta:

- És un estat bàsicament de reflexió mental.
- Et fa mantenir una bona forma física.
- L'energia obtinguda en aquest estat et permet superar problemes de salut.

3. Indica si alguna d'aquestes afirmacions sobre *SVADHYAYA* és correcta:

- Per a dominar aquest aspecte són bons els debats intel·lectuals.
- Ens ajuda bàsicament a millorar les nostres relacions amb altres persones.
- Et fa mantenir una bona forma física.

4. Indica si alguna d'aquestes afirmacions sobre *ISVARA PRANIDHANA* és correcta:

- En aquest aspecte és bàsic obtenir bons resultats.
- Serveix per a millorar l'agressivitat i la freqüència de les pràctiques.
- En aquest aspecte és important saber corregir els errors.
- En aquest aspecte és important una actitud d'ofrena i acceptació.

5. Associa algun dels errors citats en el darrer paràgraf amb cada un dels tres aspectes bàsics per a la pràctica del ioga. _____

6. Relaciona cada un d'aquestes paraules amb els tres aspectes bàsics citats:

- Observació: _____
- Confiança: _____
- Purificació: _____

7. Indica quines d'aquestes afirmacions sobre els termes *TAPAS*, *SVADHYAYA* i *ISVARA PRANIDHANA* són certes (C) i quines són falses (F):

- Són neologismes.
- Són paraules que provenen d'una llengua i una cultura llunyanes.
- Serveixen per augmentar la dificultat de la pràctica del ioga.

8. Indica quina d'aquestes tres afirmacions et sembla més adient:

- Has llegit un text amb instruccions concretes per a realitzar bé les diferents postures del ioga.
- Has llegit un text amb recomanacions generals sobre la pràctica del ioga.
- Has llegit un text crític amb la pràctica del ioga.

9. Inventa un títol per al quart paràgraf. _____

10. Hi ha alguna relació entre el contingut del text i l'estructuració en quatre paràgrafs?
